

Αθήνα, 14 Ιουλίου 2021

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης

Θέμα: Μεταφορά της οδηγίας 2019/1937, για την αποτελεσματικότερη προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος (whistleblowers) που καταγγέλλουν πράξεις διαφθοράς, στην ελληνική έννομη τάξη

Τον περασμένο Φθινόπωρο, η Κομισιόν, στην πρώτη έκθεση της για το κράτος δικαίου στις χώρες της ΕΕ, είχε επισημάνει, μεταξύ άλλων, την έλλειψη ενός ολοκληρωμένου και συνεκτικού πλαισίου προστασίας των μαρτύρων που αποκαλύπτουν υποθέσεις διαφθοράς στη χώρα μας. Η διαπίστωση αυτή εξέθετε την κυβέρνηση της ΝΔ, στελέχη και βουλευτές της οποίας είχαν επιτεθεί με σφοδρότητα κατά των προστατευόμενων μαρτύρων στην υπόθεση του σκανδάλου Novartis, θέλοντας να αποκαλύψουν, χωρίς επιτυχία, την ταυτότητά τους. Η προσπάθειά τους τότε είχε σκοντάψει στον θεσμό της Δικαιοσύνης, που με επικεφαλής την Εισαγγελία του Αρείου Πάγου, προστάτεψε τον θεσμό των προστατευόμενων μαρτύρων και απέτρεψε την δημοσιοποίηση των στοιχείων τους.

Πριν λίγες ημέρες, έξι επίσημα, με θεσμική ιδιότητα, πρόσωπα, (πρώην πρωθυπουργός, πρώην και νυν υπουργοί, βουλευτές, διοικητής Τράπεζας της Ελλάδος), με υπόμνημα που κατέθεσαν πρόσφατα στο δικαστικό συμβούλιο του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, ζητούν να αρθεί πλήρως η προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος στην υπόθεση του σκανδάλου Novartis και να ασκηθεί σε βάρος ποινική δίωξη με βάση τις μηνύσεις που οι ίδιοι έχουν καταθέσει.

Είναι χαρακτηριστικό, ότι σύμφωνα με την τελευταία έρευνα του Βαρόμετρου Διαφθοράς της Διεθνούς Διαφάνειας για την ΕΕ, το 58% των Ελλήνων φοβούνται ότι θα υποστούν αντίποινα σε περίπτωση που καταγγείλουν περιπτώσεις διαφθοράς ενώ το 53% θεωρεί ότι η κυβέρνηση επιτελεί κακό έργο στην αντιμετώπιση των υποθέσεων διαφθοράς! Όπως παρατηρεί η ίδια έκθεση, πολλοί μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος (whistleblowers) στην ΕΕ αντιμετωπίζουν αντεκδικήσεις με διάφορες μορφές, όπως απόλυση, ποινική δίωξη ακόμη και σωματικές επιθέσεις!

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αντιλαμβανόμενη προφανώς τους κινδύνους που εγκυμονεί η έλλειψη ισχυρού νομικού πλαισίου για την προστασία του δημόσιου συμφέροντος, εξέδωσε την **Οδηγία 2019/1937** για την καλύτερη προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβάσεις του δικαίου της Ένωσης (whistleblowers). Η Οδηγία παρέχει μια σειρά από **ελάχιστα κοινά πρότυπα**, επί τη βάσει των οποίων και η Ελλάδα καλείται να σχεδιάσει ένα αποτελεσματικό σύστημα προστασίας μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, το αργότερο ως το τέλος του 2021. Το νέο πλαίσιο περιλαμβάνει

αυστηρότερα μέτρα προστασίας όσων, κυρίως εργαζομένων, επιθυμούν να δώσουν πληροφορίες για περιπτώσεις διαφθοράς.

Με δεδομένο ότι:

- **Ήδη από τον Μάιο του 2020, έχει συσταθεί στο υπουργείο Δικαιοσύνης, ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή** για την μεταφορά της οδηγίας 2019/1937, η οποία αναβαθμίζει και διευρύνει το νομοθετικό πλαίσιο προστασίας των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, χωρίς όμως να έχει δημοσιοποιηθεί κάποιο πόρισμα ή σχέδιο νόμου. Πρόσφατα μάλιστα οι εργασίες της επιτροπής παρατάθηκαν ως τις 15-11-2021, δηλαδή λίγο πριν την εκπνοή της προθεσμίας συμμόρφωσης.

- **Η Εθνική Αρχή Διαφάνειας**, η οποία συμμετέχει στις διαδικασίες της ως άνω επιτροπής για την διαμόρφωση του νέου θεσμικού πλαισίου και την μεταφορά της οδηγίας 2019/1937 στην εθνική έννομη τάξη, επισημαίνει στην τελευταία της έκθεση πεπραγμένων ότι: «Οι υπάλληλοι των δημόσιων ή ιδιωτικών φορέων, καθώς και οι συναλλασσόμενοι με αυτούς πολίτες ή επιχειρήσεις είναι συνήθως οι πρώτοι που διαπιστώνουν πράξεις επιβλαβείς για το δημόσιο συμφέρον. Τα πρόσωπα αυτά, προβαίνοντας σε αναφορές παραβίασης διατάξεων της ευρωπαϊκής ή της εθνικής έννομης τάξης, που κρίνονται επιβλαβείς για το δημόσιο συμφέρον, ενεργούν ως πρόσωπα που αναφέρουν παραβιάσεις δικαίου και δύνανται να συμβάλουν καθοριστικά στη διαπίστωση, αλλά και στην πρόληψη τέτοιων περιστατικών. Η προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις είναι εξαιρετικά σημαντική τόσο για τους δημόσιους όσο και για τους ιδιωτικούς φορείς στο πλαίσιο των αρχών της διαφάνειας, της λογοδοσίας, της κοινωνικής ευθύνης και της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος».

- **Η Διεθνής Διαφάνεια Ελλάς** μαζί με άλλους 20 φορείς και οργανώσεις, έχουν ζητήσει να ενημερωθούν για τις εργασίες της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής του υπουργείου Δικαιοσύνης αλλά και να συνδράμουν το έργο της ενσωμάτωσης της Οδηγίας, ωστόσο το αίτημά τους αυτό, δεν έχει βρει μέχρι τώρα, καμία απολύτως ανταπόκριση

- **Πολλά στελέχη της κυβέρνησης της ΝΔ και βουλευτές της**, έχουν κατά καιρούς επιτεθεί στους προστατευόμενους μάρτυρες με απαξιωτικές εκφράσεις, αποκαλώντας τους υποτιμητικά «κουκουλοφόρους» και απαιτώντας ουσιαστικά να αποστεί η Ελλάδα από τα ισχύοντα στην ευρωπαϊκή έννομη τάξη όσον αφορά το ειδικό καθεστώς προστασίας που απολαμβάνουν.

- **Μέχρι στιγμής** η όλη συζήτηση με αποκλειστική ευθύνη της Κυβέρνησης διεξάγεται ερήμην της Κοινωνίας, την οποία πρωτίστως αφορά

Ερωτάται ο αρμόδιος Υπουργός

1. Ποια είναι η θέση της κυβέρνησης όσον αφορά το θεσμικό πλαίσιο παροχής προστασίας σε μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος που καταγγέλλουν περιπτώσεις διαφθοράς; Συμφωνεί με τον χαρακτηρισμό των μαρτύρων αυτών ως «κουκουλοφόρων» από κυβερνητικά στελέχη και βουλευτές της;
2. Θα ολοκληρωθούν έγκαιρα οι εργασίες της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής, για την ενσωμάτωση της οδηγίας 2019/1937 στην εσωτερική έννομη τάξη, ώστε να προωθηθεί προς ψήφιση το σχετικό νομοσχέδιο

πριν το τέλος του έτους, οπότε εκπνέει η προθεσμία συμμόρφωσης; Με ποια μέτρα σκοπεύει να ενισχύσει περαιτέρω την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος;

3. Θα ανταποκριθεί στο αίτημα των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών για ενημέρωση και ενεργό συμμετοχή τους στην ορθότερη και αποτελεσματικότερη μεταφορά της οδηγίας;

Οι ερωτώντες βουλευτές

Ξανθόπουλος Θεόφιλος

Αθανασίου Νάσος

Αλεξιάδης Τρύφων

Αναγνωστοπούλου Σία

Αραχωβίτης Σταύρος

Αυγέρη Δώρα

Αυλωνίτης Αλέξανδρος

Βαρδάκης Σωκράτης

Βαρεμένος Γιώργος

Βασιλικός Βασίλης

Βερναρδάκης Χριστόφορος

Βέττα Καλλιόπη

Γιαννούλης Χρήστος

Γκιόλας Γιάννης

Δρίτσας Θεόδωρος

Ελευθεριάδου Σουλτάνα

Ζουράρις Κώστας

Ηγουμενίδης Νίκος

Καλαματιανός Διονύσης

Κασιμάτη Νίνα

Καφαντάρη Χαρά

Κόκκαλης Βασίλης

Λάππας Σπύρος
Μάλαμα Κυριακή
Μάρκου Κώστας
Μεϊκόπουλος Αλέξανδρος
Μιχαηλίδης Ανδρέας
Μπάρκας Κωνσταντίνος
Νοτοπούλου Κατερίνα
Παπαδόπουλος Σάκης
Παπαηλιού Γιώργος
Πέρκα Θεοπίστη
Πούλου Γιώτα
Ραγκούσης Γιάννης
Σαρακιώτης Γιάννης
Σκουρολιάκος Πάνος
Σκούφα Μπέτυ
Σπίρτζης Χρήστος
Συρμαλένιος Νίκος
Τελιγορίδου Ολυμπία
Τζούφη Μερόπη
Φάμελλος Σωκράτης
Φίλης Νίκος
Φωτίου Θεανώ
Χαρίτου Δημήτρης
Χατζηγιάννακης Μίλτος
Χρηστίδου Ραλλία
Ψυχογιός Γιώργος